

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kuntien rahoitus vuoden 2025 talousarviossa ja kuntatalouden kehitysnäkymät

10.10.2024

HALLINTOVALIOKUNTA

NEUVOTTELEVA VIRKAMIES, JUSSI LAMMASSAARI
FINANSSIASiantuntija, LAURI PIIRAINEN

The background features several thin, teal-colored curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards and to the left. These lines intersect and create a sense of dynamic movement.

Yleisesittely luvusta 28.90

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus v. 2025 (1/3)

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotetaan noin 3,4 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla.
- Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus.
 - Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa.
- Valtionosuutta kasvattaa lisäksi 277 milj. euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia.
- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus toteutetaan ensimmäistä kertaa sote-uudistuksen jälkeen. Tarkistuksen valtionosuusvaikutus on noin 64,5 milj. euroa, kun huomioidaan jo sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tuotot.
- Indeksikorotus (3,4 %) lisää valtionosuutta 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti valtionosuuteen tehdään indeksikorotuksen yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö, jonka vaikutus on 25 milj. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus v. 2025 (2/3)

- Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan 100 % valtionosuus. Tehtävämuutosten nettovaikutus valtionosuuteen on vuonna 2025 noin 5 milj. euroa valtionosuutta lisäävä, kun huomioidaan myös tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen vaikutukset.

	1 000 euroa
RAHOITUSTA LISÄÄVÄT TEHTÄVÄMUUTOKSET	
Oppimisen tuen uudistaminen (HO)	38 211
Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (HO)	8 583
B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (laajeneva tehtävä)	5 790
Maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen (HO)	4 940
Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostaminen 100 prosenttiin (HO)	4 545
Ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen vahvistaminen (HO)	500
RAHOITUSTA VÄHENTÄVÄT TEHTÄVÄMUUTOKSET	
Työllisyysmäärärahojen alentaminen kuntien velvoitteita vähentämällä (palkkatuen käytön rajoittaminen) (HO)	-37 000
Kuntien työllistämisvelvoitteen kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat) (HO)	-18 650
Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön, vaikutukset kotoutumiskoulutukseen (HO)	-913
Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopuminen*	-442
Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen*	-420
Henkilöstön täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopuminen varhaiskasvatuksessa*	-100
Määräaikaisia työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventäminen varhaiskasvatuksessa*	-70
Varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta luopuminen*	-44
Yhteensä	4 930

* Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseen liittyvä toimenpide

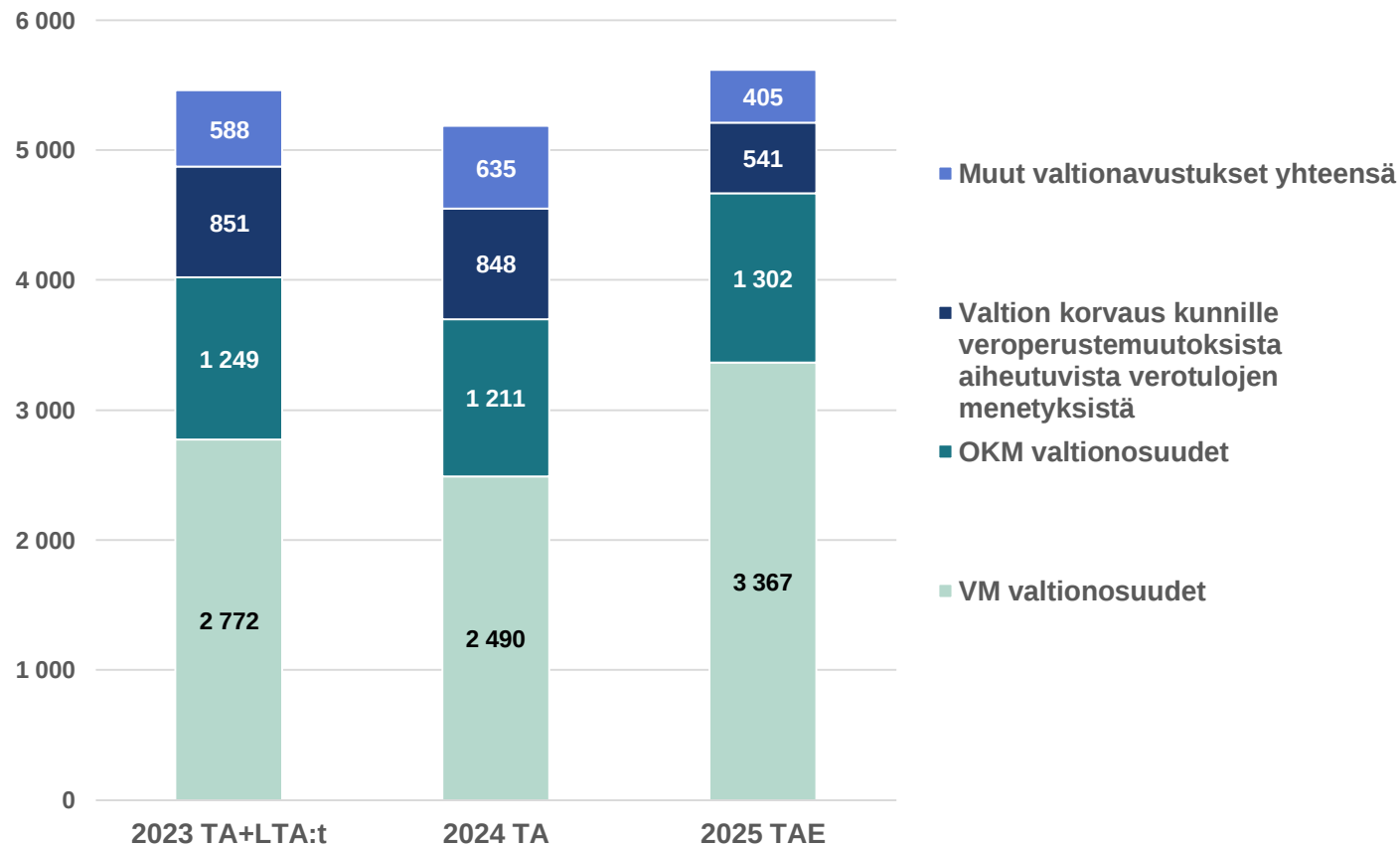
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus v. 2025 (3/3)

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta vähentää erityisesti sote-uudistuksen ns. siirtolaskelman tarkentuminen siltä osin kuin laskelmien tarkentumista ei huomioitu vielä vuoden 2024 talousarviossa:
 - Määräaikainen 167 milj. euron vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuodelta 2023 (siirrettiin vuosilta 2024-2025 vuosille 2025-2027)
 - Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen 192 milj. euron lisäyksen päättyminen ja siihen liittyvä 64 milj. euron vähennys (vähennys toteutetaan vuosina 2025-2027)
- Osana kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen kokonaisuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan noin 22,7 milj. euron valtionosuuden vähennys
 - Tavoitteena oli, että toimenpiteet vahvistaisivat kuntataloutta 75 milj. eurolla ja valtiontaloutta 25 milj. eurolla. Päätösperäisiä toimenpiteitä tehdään 9,3 milj. eurolla vuonna 2025 ja arviolta 11,6 milj. eurolla vuonna 2026. Päätösten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin on noin 1,1 milj. euroa vuonna 2025. Valtionosuuden vähennyksellä varmistetaan kokonaisuuden valtiontaloutta vahvistavan vaikutuksen toteutuminen
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025
 - Valtionosuusprosentin nousua selittää ennen kaikkea TE-uudistuksen yhteydessä tehtävät pysyvät valtionosuuden lisäykset
 - Tarkempi taulukko valtionosuusprosenttiin vaikuttavista muutoksista TAE:ssa momentin 28.90.30 selvitysosassa
- Valtionosuuden harkinnanvaraisen korotuksen maksamiseen on varattu 10 milj. euroa

Muu kuntien tukeminen v. 2025

- **Kuntien yhdistymisen taloudelliseen tukeen ehdotetaan 11,4 milj. euroa (mom. 28.90.31)**
 - Vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien yhdistymisavustuksiin ehdotetaan 5,5 milj. euroa, kuntien harkinnanvaraisiin yhdistymisavustuksiin ja valtionosuusmenetysten korvauksiin 5,5 milj. euroa sekä erityisiin selvityksiin ja kuntien yhdistymisselvityksiin 0,4 milj. euroa
 - Määrärahasta 11 milj. euroa on siirtoa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Mikäli rahoitusta ei käytetä, tulee se palauttaa valtionosuuteen talousarviovuotta seuraavan vuoden aikana
 - Määrärahan taso vastaa vuoden 2024 talousarviota
- **Valtion korvauksiin kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä ehdotetaan 540 milj. euroa (mom. 28.90.35)**
 - Korvausten määrä laskee lähes 300 milj. eurolla vuoteen 2024 verrattuna
 - Korvausten pieneminen johtuu ennen kaikkea hallituksen keväällä 2024 tekemästä päätöksestä, jonka mukaan tulosta tehtävä ansiotulovähennys poistetaan ja sitä vastaavasti kasvatetaan ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tavoitteena on kaventaa hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpide lisää kuntien verotuloja 338 milj. eurolla, mutta toteutetaan voimaantulohetkellä kustannusneutraalisti siten, että kuntien verotulomenetysten korvauksia vähennetään kuntien verotulojen kasvua vastaavasti.

Kuntien valtionapuihin ehdotetaan noin 5,6 mrd. euroa v. 2025

- Vuonna 2025 laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,4 mrd. euroa. Yhteenlaskettuna valtionavut kasvavat noin 8 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna.
- **Valtionapujen rakenne muuttuu:** laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 milj. eurolla samalla, kun valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Hallituksen toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta kokonaisuutena vuonna 2025 noin 270 milj. eurolla

	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Nettovaikutus
Verotulot*	348	0	348
VM**	-119	-23	-97
OKM	-47	-85	38
LVM	-7	-7	0
TEM	-101	-43	-58
STM***	-24	-62	38
YM	-4	-4	0
Muut	0	0	0
Yhteensä	45	-223	268

* Ilman verotulomenetysten kompensatiota

** Sisältäen verotulomenetysten kompensatiot

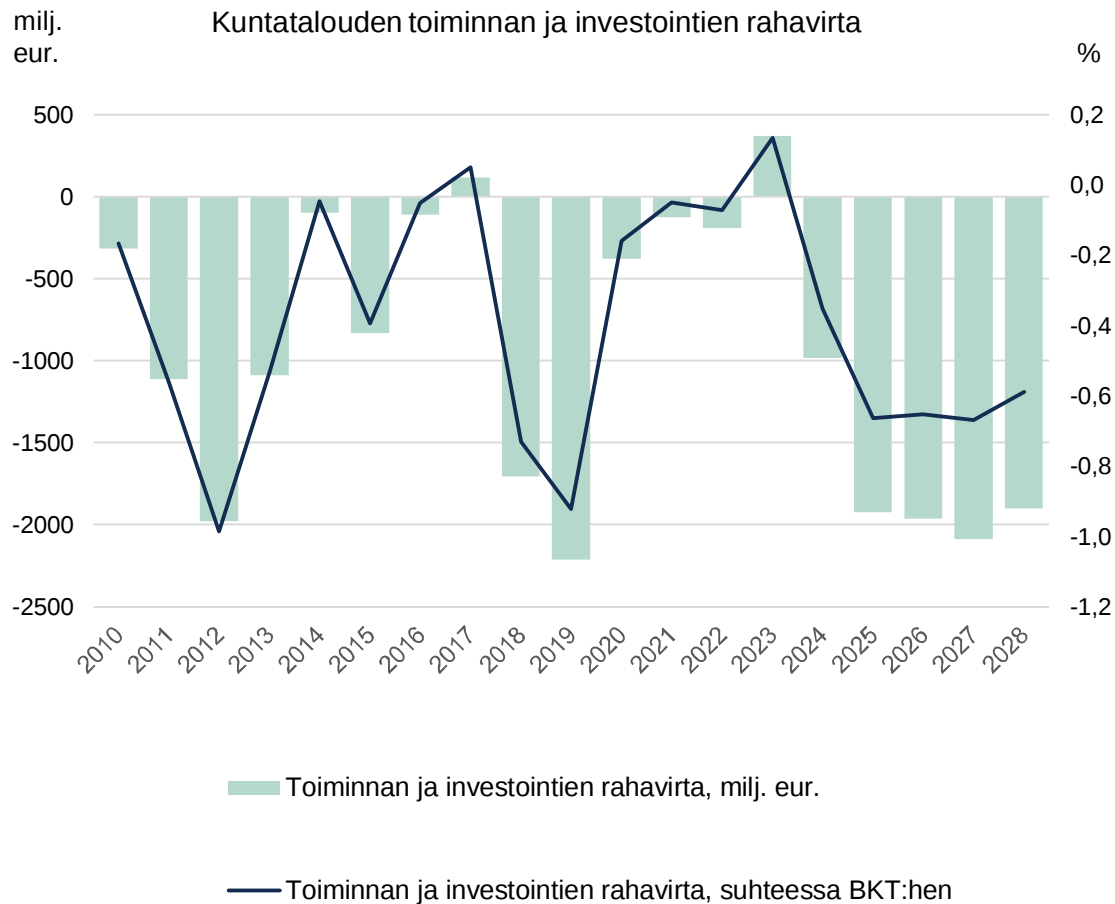
*** Sisältäen etuusmuutokset verotuottovaikutuksineen

Tarkastelussa ei ole huomioitu kuntien taloutta vahvistavaa (noin +89 milj. euroa) sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavointiratkaisua.

Kuntatalouden näkymät

The background features several thin, teal-colored lines that sweep across the page. On the left, a line curves downwards from the top. In the center, a line forms a wide, shallow arc. On the right, multiple lines radiate upwards and outwards, creating a fan-like effect. These lines intersect and overlap, adding a dynamic, modern feel to the design.

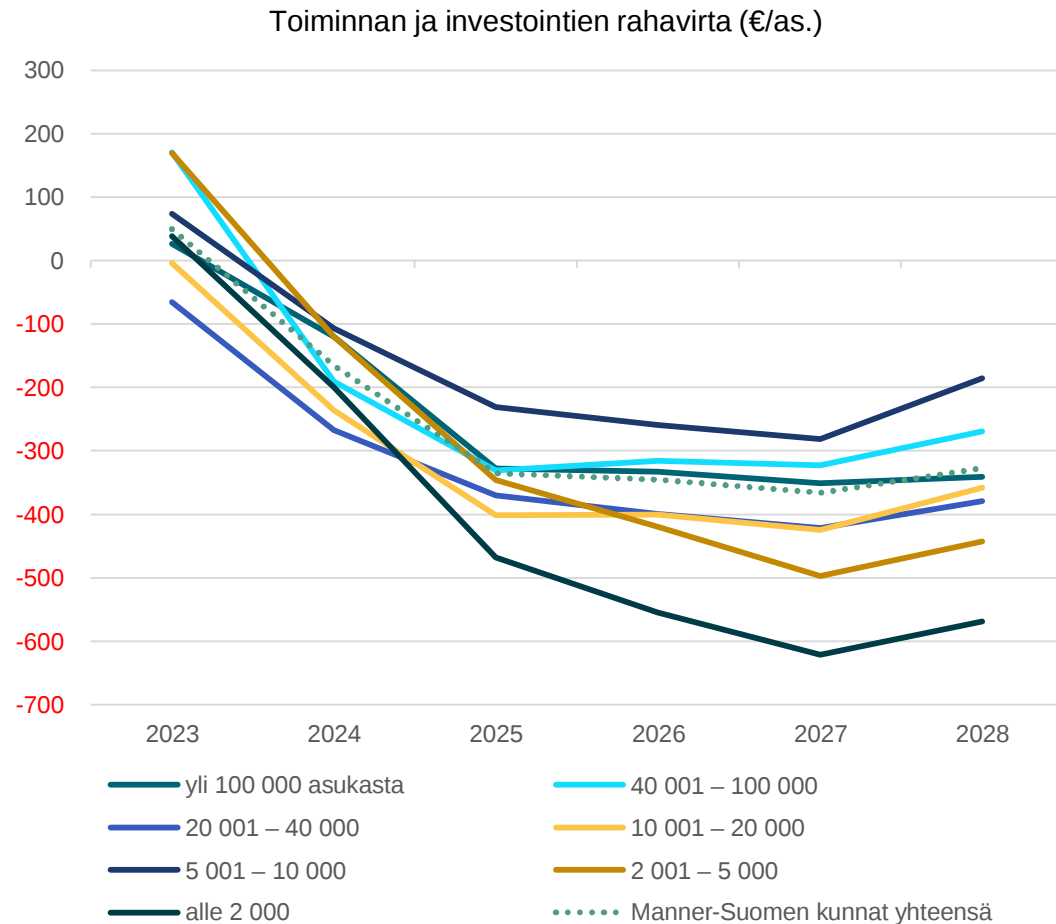
Kuntatalouden tilanne heikkenee jyrkästi jo v. 2024

Lähde: TK, VK, VM

- Kuntatalouden kokonaiskuva on edelleen hyvin samanlainen kuin keväällä 2024 arvioitiin. Vaikka hallituksen päätösten nettovaikutus on kokonaisuudessaan kuntataloutta hieman vahvistava, heikkenee kuntatalouden tilanne jyrkästi jo vuonna 2024, kun vuoteen 2023 kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta.
- Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardi euroa negatiiviseksi ja vuosina 2025–2028 noin 1,9–2,1 mrd. euroa negatiiviseksi.
- Kuntatalouden menot kasvavat hintojen noustessa. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan yleistä ansiokehitystä hieman nopeampi ansiokehitys. Myös investointipaineet pysyvät mittavina mm. rakennuskannan iästä ja suurten kaupunkien kasvupaineista johtuen.
- Työllisyyskehityksellä on TE-uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille.

Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin (1/2)

- Kuntalain mukaan kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntaryhmittäin.
- Kunkohtainen painelaskelma perustuu VM:n kansantalousosaston kuntatalouden kehitysarvioon sekä kuntien ilmoittamiin tilinpäätös- ja suunnitelmätietoihin. Panielaskelmassa ei ole tehty olettamia kuntien omista talouden sopeutustoimista tai esim. veroprosentin korotuspäätöksistä.
- Panielaskelman perusteella toiminnan ja investointien rahavirta laskee kaikissa kuntakokoryhmissä jo vuonna 2024 negatiiviseksi. Tilanne heikkenee edelleen vuosina 2025-2027.
- Kuntakokoryhmittäin tarkasteltuna toiminnan ja investointien rahavirta on heikoin pienemmissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa. Erityisen heikko tilanne on alle 2 000 asukkaan kunnissa. Sen sijaan suuremmissa kunnissa toiminnan ja investointien rahavirta ei enää heikkene merkittävästi vuoden 2025 jälkeen, vaikka jääkin edelleen selvästi negatiiviseksi.
- On kuitenkin huomioitava, että kaikkien kuntakokoryhmien sisällä on merkittävää vaihtelua talouden sopeutuspaineessa.

Talouden sopeutuspaine kuntakoryhmittäin (2/2)

- Kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan kuntatalousohjelmassa myös laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla (toiminnan ja investointien rahavirta suhteutettuna kunnallisveroprosentin yksikkötuottoon).
- Koko maan tasolla veroprosentin korotuspaine on vuosina 2025-2028 hieman yli 1 prosenttiyksikköä. Kuntakoryhmittäin tarkasteltuna suurin korotuspaine on pienissä alle 5 000 asukkaan kunnissa.
- Asukasluvultaan pienempien kuntien tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että näissä kunnissa kunnallisveroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin suurempia kuntia korkeampia ja kunnallisveroprosentin yksikkötuotot suuria kuntia matalampia. Lisäksi pienempien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintojaan ovat usein varsin rajalliset.
- Painelaskelman tuloksiin tulee kuitenkin suhtautua varauksella, koska laskelma ei sisällä oletuksia kuntien omista sopeutustoimista.

Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
yli 100 000 asukasta	-0,1	0,5	1,2	1,2	1,2	1,1
40 001 – 100 000	-0,8	0,9	1,4	1,3	1,3	1,0
20 001 – 40 000	0,2	1,1	1,4	1,4	1,4	1,3
10 001 – 20 000	0,0	1,2	1,9	1,8	1,8	1,5
5 001 – 10 000	-0,4	0,5	1,1	1,2	1,2	0,8
2 001 – 5 000	-0,9	0,7	1,8	2,1	2,4	2,1
alle 2 000	-0,2	1,3	2,9	3,3	3,5	3,1
Manner-Suomen kunnat yhteensä	-0,2	0,7	1,4	1,3	1,4	1,2

Lisätietoja:

- vm.fi/kuntatalousohjelma
 - Kuntatalousohjelma, esittelymateriaali sekä kuntakohtainen painelaskelma
- vm.fi/valtionosuuslaskelmia
 - Ennakollinen kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskelma vuodelle 2025
- vm.fi/valtionosuusuudistus
 - Valtionosuusuudistuksen perustiedot ja asiakirjat

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET